

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास  
माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल  
माननीय न्यायाधीश श्री विश्वम्भरप्रसाद श्रेष्ठ  
फैसला

०७०-CR-१०२२

जिल्ला कालिकोट रांचुली गा.वि.स. वडा नं. २ घर भै हाल कारागार कार्यालय पुनरावेदक  
डिल्लीबजारमा कैदमा रहेको मन बहादुर शाही -----१ प्रतिवादी  
विरुद्ध

प्र.स.नि. गोकर्ण नेपाल समेतको प्रतिवेदनले नेपाल सरकार -----१ प्रत्यर्थी  
वादी

मुद्दा:- लागू औषध (अफीम)।

शुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री भोजराज शर्मा  
काठमाडौं जिल्ला अदालत

फैसला मिति:- २०६९।१०।२४

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री हरिकुमार पोखरेल  
माननीय न्यायाधीश श्री नागेन्द्रलाभ कर्ण  
पुनरावेदन अदालत, पाटन

फैसला मिति:- २०७०।४।२९

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९) बमोजिम यस अदालतमा दायर भई पेश  
भएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यसप्रकार छ:-

काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. २२ भोटेबहालस्थित  
सनसाईन गेष्टहाउसको दोस्रोतल्लाको कोठा नं. ४ को भित्र टी-टेबुलमाथि कालो  
प्लाष्टिकको झोलामा लागू औषध अफीम जस्तो पदार्थ फेला परेको, वजन गर्दा ५०० ग्राम  
भएको उक्त अफीम बरामद गरी कोठा नं.४ मा रहेका मनबहादुर शाहीलाई पक्राउ  
गरेको भन्ने समेत व्यहोराको बरामदी मुचुल्का।

का.जि.,का.म.न.पा २२ भोटेबहालस्थित सनसाईन गेष्टहाउसको दोस्रोतलाको कोठा नं.४ को भित्र टी-टेबुलमाथि कालो प्लाष्टिकको झोलामा लागू औषध अफीम जस्तो पदार्थ फेला परेको वजन गर्दा ५०० ग्राम भएको उक्त अफीम बरामद गरी कोठा नं.४ मा रहेका मनबहादुर शाहीलाई पक्राउ गरी कानूनी कारवाहीको लागि दाखिला गरेको भन्ने समेत व्यहोराको गोकर्ण नेपाल समेतको प्रहरी प्रतिवेदन।

मिति २०६९।४।२९ का दिन बाँकेबाट रात्रि बस चढी मिति २०६९।४।३० मा काठमाडौं आई भोटेबहालमा रहेको सनसाईन गेष्टहाउसमा गई कोठा नं. ४ मा आराम गरी बसेको हो। सो कोठामा ५ वटा बेडहरू रहेकोमा म जानु पहिले नै २ जना मानिस रहेको म पनि सो कोठामा आराम गरी बस्दा निज दुवैजनाले आफूहरूसँग लागू औषध चरेश भएको उक्त लागू औषध बिक्री गर्नुपर्ने भनी एकआपसमा कुरा गरेको मैले थाहा पाएको थिएँ। निजहरूले कुराकानी गर्दा एक जनाको नाउँ भूपाल र अर्कोको बिष्णु भन्ने गर्दथे। सो दिन साँझसम्म पनि सोही ठाउँमा बसेको थिएँ। अन्य व्यक्तिहरू कोठाबाट बाहिर गएको अवस्थामा प्रहरी आई म बसेको कोठाको खानतलासी गर्दा कोठाको टेबुलमाथि पोको पारी राखेको अवस्थामा लागू औषध फेला पारेको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी मनबहादुर शाहीले गरेको बयान।

बरामद भई आएको अफीम जस्तो पदार्थबाट नमुना निकाली परीक्षणको लागि पठाएकोमा उक्त नमुनामा लागू औषध अफीम पाएको भन्ने समेत व्यहोराको परीक्षण प्रतिवेदन।

मैले आजभन्दा करिब १ वर्ष पहिलादेखि का.जि.,का.म.न.पा.२२ भोटेबहालमा सनसाईन गेष्टहाउस नामक होटेल एण्ड लज सञ्चालन गर्दै आएको र मैले सञ्चालन गरेको गेष्टहाउसमा ५ वटा कोठाहरू भाडामा लिई एउटा आफूले प्रयोग गरी बाँकी ४ वटा कोठाहरूमा हरेक कोठामा ४ देखि ५ वटासम्म बेडहरू राखी संचालन गर्दै आएको छु। मिति २०६९।४।२९ को साँझ २ जना ग्राहकहरू आई कोठा मागेपछि मैले कोठा नं. ४ खाली छ, कमन रुम हो, अरु गेष्ट आएपनि राख्नुपर्छ भन्दा पनि निजहरू बस्ने भएपछि नाम लेखाउनुस् भन्दा निजहरूमध्ये एकजनाले बिष्णु के.सी. लेखाई सो कोठामा गई बसेका थिए। सो रात उक्त कोठामा निजहरू दुई जनामात्र बसेका र मिति २०६९।४।३० को बिहान पनि मैले नचिनेका १ जना ग्राहक आई खाना सोधेपछि मैले खाना पाईन्छु भनी बताएपछि निज ग्राहकले मेरै होटेलमा खाना खाई आराम गर्न भनेको

हुँदा निजलाई बिष्णु के.सी. समेत बसेको कोठामा राखेको हो। निजहरू एक आपसमा कुराकानी समेत गरी बसेका हुँदा निज ग्राहक पनि बिष्णु के.सी. कै साथी होलान् भन्ने ठानी निज ग्राहकको यकीन नामथर सोधिएन। बोलाउँदा मनबहादुर भनेका थिए। यस्तैमा प्रहरीहरू आई मेरो होटेल एण्ड लज छापामारी कोठा नं. ४ बाट लागू औषध अफीम ५०० ग्राम कोठाबाट बरामद गरी मनबहादुर शाहीलाई पक्राउ गरेका हुन्। सोही कोठामा बसेका बिष्णु के.सी र निजसँग आएका एकजना व्यक्ति भाग्न सफल भएका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको कान्छी दिदी भन्ने ज्ञानकुमारी गुरुडले अनुसन्धानको क्रममा गरिदिएको कागज।

मिति २०६९।४।३० का दिन प्रहरीले का.जि.,का.म.न.पा. २२ स्थित सनसाईन गेष्टहाउसमा खानतलासी गर्दा उक्त गेष्टहाउसको कोठा नं. ४ बाट लागू औषध अफीम ५०० ग्राम बरामद गरी सो कोठामा बस्ने मनबहादुर शाहीलाई पक्राउ गरेको हो। सो कोठामा मनबहादुर शाही र अन्य २ जना मानिसहरू समेत बसेकोमा २ जना मानिस भाग्न सफल भएको भने थाहा पाएको हुँ भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएका मानिसहरू सिताशरण गैडेल, प्रतिसोध तिमिल्सेना र सुनिल तामाङले गरिदिएको घटना विवरण कागज।

बरामदी/खानतलासी, मुचुल्का, प्रहरी प्रतिवेदन बुझिएका मानिसको कागज प्रतिवादीको अनुसन्धानको बयान परीक्षण प्रतिवेदन समेतका प्रमाण कागजहरूबाट यी प्रतिवादी मानबहादुर शाही बसेको का.जि., का.म.न.पा २२ भोटेबहालस्थित सनसाईन गेष्ट हाउसको दोस्रोतल्लाको कोठा नं.४ को भित्र टि-टेबुलमाथि कालो प्लाष्टिकको झोलामा लागू औषध अफीम ५०० ग्राम फेला परेकोले प्रतिवादीले लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को खण्ड (घ) र (च) बमोजिमको कसूर गरेको पुष्टि भएको देखिँदा निज प्रतिवादीलाई सोही ऐनको को दफा १४ (१) (छ) (३) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको अभियोग मागदावी।

का.जि., का.म.न.पा २२ भोटेबहालस्थित सनसाईन गेष्टहाउसको ४ नं. कोठामा सुतेको सो कोठा सिंगल रुम होइन। बिष्णु के.सी. र भूपाल समेतका मानिस सो कोठामा बसेको थिए। निजहरू म आउनु अघिनै सो कोठामा बसेको र निजहरू बाहिर गएको बेलामा प्रहरी आई खानतलासी गर्दा निजहरूले नै टी-टेबुलमाथि राखेको अफीम बरामद भएको भनी लेखाएको हो। मैले सो अफीम देखेको थिएन। सो अफीम मेरो होइन

कोठामा बस्ने मध्ये कसको हो, यकीन भन्न सकिदैन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी मनबहादुर शाहीले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बयान।

पछि प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने नै हुँदा विशेष अदालत ऐन, २०५९ दफा ७(ड) बमोजिम थुनामा राखी मुद्दाको पूर्पक्ष गर्न अ.बं.१२१नं. बमोजिम थुनुवा पुर्जी दिई स्थानीय कारागारमा पठाईदिने भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको आदेश।

प्रतिवादी गाउँमा खेतीपाती गरी गुजारा चलाउने व्यक्ति हुन्। निज काठमाडौं आई मिति २०६९।४।३० गतेका दिन भोटेबहालस्थित सनसाईन होटेलमा खाना खाई सो होटेलको ४ नं. कोठामा आराम गर्ने क्रममा प्रहरी आई निज सुतेको कोठाको टी-टेबुलमा कालो प्लाष्टिकमा राखिएको अवस्थामा लागू औषध अफीम भेटिएको भनी प्रहरीले पक्राउ गरी लगेको भन्ने म त्यहाँ जाँदा होटेल मालीकनीले भनेकी हुन्। प्रतिवादीले दावी बमोजिमको कसूर गरेका छैनन्। निज निर्दोष छन् भन्ने समेत व्यहोराको करिब एकै मिलानको प्रतिवादीका साक्षी कर्णबहादुर पुरी र तारा रोकायाले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र।

मिति २०६९।६।१ को कागजमा भएको सहिछाप मात्र मेरो हो। प्रहरीले लेखी सही गर भनेकोले सहीसम्म गरेको हो। मिति २०६९।४।३० का दिन बिहान मनबहादुर शाही मेरो होटेलमा आई खाना खाई आराम गर्ने भनेकोले मैले निजलाई मिति २०६९।४।२९ देखि नै मेरो होटेलको कोठा नं. ४ मा बसीरहेका बिष्णु के.सी. बसेको कोठामा आराम गर्न पठाएको हो। त्यतिखेर बिष्णु के.सी. लगायतका अन्य व्यक्तिहरु नभएको अवस्थामा प्रहरीले सो कोठा छापा मारी मनबहादुर शाहीलाई पक्राउ गरेको हो। प्रहरीले मनबहादुर शाहीको साथबाट लागू औषध अफीम बरामद गरेको होइन भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएका मानिस ज्ञानकुमारी गुरुडले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र।

खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्कामा भएको सहिछाप र व्यहोरा मेरै हो। प्रतिवादी मनबहादुर शाहीको साथबाट बरामद भई लागू औषध अफीम बरामद भएको नभई निज सोही कोठाको एउटा बेडमा बसेकोले शंका लागि निजलाई पक्राउ गरेको हो भन्ने समेत व्यहोराको करिब एकै मिलानको प्रतिवेदकहरु चन्द्रबहादुर भण्डारी, गोकर्ण नेपाल,

रामशरण तामाङ, मोहन श्रेष्ठ र चन्द्रबहादुर बोहराले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादीले दावी बमोजिम आफूले सो बरामद लागू औषध राखेको होइन भनी सो तथ्यमा इन्कार रहेपनि भोटेबहालस्थित सनसाईन गेष्टहाउसको दोश्रो तल्लाको ४ नं.कोठामा निज बसेको, आफू बसेको कोठामा रहेको टेबुलमाथि राखिएको उक्त लागू औषध अफीमसहित आफू पक्राउ परेको तथ्य स्वीकार गरेको देखिन्छ। निज प्रतिवादी रहेको खाट अगाडिको टेबुलबाट बरामद गरी पक्राउ गरेको भनी प्रतिवेदन दिएको देखियो। यी आधार प्रमाणबाट यी प्रतिवादीले ५००(पाँच सय) ग्राम लागू औषध संचय समेत गरेको प्रमाणित हुन आयो। तसर्थ, यी प्रतिवादीलाई अभियोग दावी बमोजिम लागू औषध नियन्त्रण ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(३) बमोजिम १६(सोह) वर्ष कैद र रु. ९,००,०००।- जरिवाना हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला।

मलाई कसूरदार ठहर्न्याउने गरी लिएको पहिलो आधार प्रस्तुत मुद्दाको तथ्य, कानून, नजीर र फौजदारी न्यायको मान्य सिद्धान्त विपरीत छ। सो लागू औषध मेरो हुँदो हो त सो कमन रुमको टी-टेबुलबाट बरामद भएको भन्ने अवस्था हुँदैनथ्यो। किन भने सो कमन कोठामा अन्य व्यक्तिहरु बसेका र ती व्यक्तिहरुलाई पक्राउ गर्ने क्रममा वास्तविक अपराधी भागेर गई सकेपछि मलाई पक्राउ गरेर मुद्दा दायर गरिएको प्रष्ट छ। तथ्य स्वीकार गर्दैमा कसूरमा सविती भन्न मिल्दैन। बरामदी मुचुल्का तयार पादा कानूनद्वारा तोकिए बमोजिम प्रतिनिधि वा सरकारी कर्मचारीलाई रोहवरमा राखिएको छैन। प्रहरी कर्मचारी नै रोहवरमा बस्दा खेरी उचित कारण खुलाउनुपर्नेमा खुलाएको अवस्था छैन। कानून अनुकूल नभएको बरामदी मुचुल्काको आधारबाट आरोपित कसूरमा दोषी ठहर गर्न मिल्दैन। फौजदारी मुद्दामा अनुसन्धान क्रममा बुझिएका व्यक्तिले गरी दिएको कागज अदालत समक्ष आएर सो भनाई पुष्टि हुनेगरी बकपत्र गरी दिएको अवस्थामा मात्र सो लिखतलाई प्रमाणमा लिन मिल्छ। होटल संचालिका ज्ञानकुमारी गुरुडले बरामद लागू औषध कोठामा बस्ने भागेर जाने व्यक्तिको हो। यी व्यक्ति निर्दोष हुन् भनी र प्रतिवेदकहरुले यी प्रतिवादीको साथबाट बरामद भएको होइन भनी अदालतमा उपस्थित भै बकपत्र गरी दिएको अवस्था विद्यमान हुँदाहुँदै केवल शंका र अनुमानको भरमा कसूरदार ठहर्न्याउन मिल्दैन। जिल्ला अदालतको फैसला बदर गरी मेरो पुनरावेदन जिकीर बमोजिम

गरी झूठा अभियोगबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी मनबहादुर शाहीको पुनरावेदन अदालत पाटनमा परेको पुनरावेदनपत्र।

मौका अनुसन्धानमा बरामदी मुचुल्काको कामतामेल गर्ने र प्रतिवेदन दिने प्र.स.नि.गोकर्ण नेपाल, प्र.ह.मोहन श्रेष्ठ र प्रहरी हवलदार रामशरण तामाङले अदालत समक्ष प्रतिवादीलाई शंकाले पक्राउ गरेको हो भनी बकपत्र गरेको परिप्रेक्ष्यमा शुरूको फैसला बिचारणीय देखिँदा अ.बं.२०२ नं.को प्रयोजनार्थ पुनरावेदन सरकारी वकील कार्यालय, पाटनलाई पेशीको सूचना दिई पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनबाट भएको आदेश।

प्रतिवादी रहे बसेको होटलको कोठाबाट उक्त परिमाणको लागू औषध बरामद भएको, सो बरामद गर्दाको अवस्थामा तयार भएको बरामदी मुचुल्काको रोहवरमा प्रतिवादीले दस्तखत गरेको देखिँदा लागू औषध(नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १२ मा उल्लेखित कानूनी व्यवस्था अनुसार कुनै व्यक्तिका साथमा कुनै लागू औषध भएको फेला परेमा त्यस्तो पदार्थ कानून बमोजिम प्राप्त गरेको वा राखेको हो भन्ने कुराको प्रमाण निजले पेश गर्नुपर्नेछ। त्यस्तो प्रमाण पेश गर्न निज प्रतिवादीले नसकेको हुँदा प्रतिवादीले आरोपित कसूर गरेको ठहर गरी निजलाई १६ वर्ष कैद र रु. ९,००,०००।- जरिवाना गर्ने ठहर गरी काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनबाट भएको फैसला।

बरामदी मुचुल्कामा उक्त बरामद भनिएको लागू औषध कोठा नं. ४ को टेबलमाथिबाट बरामद भएको भनिएको छ। उक्त कोठामा म निवेदकले बुकिङ गरेको भन्ने छैन। उक्त कोठामा म निवेदक समेत अन्य व्यक्ति बस्ने गरेको कुरा गेष्ट हाउस संचालिकाले लेखाएकी छिन। त्यसैगरी उक्त बरामदी मुचुल्का तामेल गर्ने कर्मचारी लगायत अन्य साक्षीहरूले उक्त बरामदी लागू औषध पुनरावेदकबाट बरामदी भएको होइन भनी बयान तथा बकपत्र गरिदिएका छन्। उक्त लागू औषध आफ्नो नभई अन्य व्यक्तिहरूको भएको आफू समेतले सुनेको भनी सत्य साँचो व्यहोरा अनुसन्धान र सम्मानित अदालत समक्ष गरिदिएको बयानलाई सम्मानित जिल्ला अदालत र पुनरावेदन अदालतबाट ध्यान दिइएको छैन। उक्त लागू औषध म पुनरावेदकको संग साथबाट बरामद भएको छैन। यस्तो अवस्थामा म पुनरावेदक माथि प्रस्तुत मुद्दा दायर हुनै सक्दैन। म पुनरावेदकलाई कसूरदार कायम गर्दा सम्मानित अदालतबाट अनुमान र शंकाको भरमा

कसूरदार कायम गरिएको हुँदा पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसलामा कानूनी त्रुटी हुनुका साथै सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित नजिर सिद्धान्त समेत विपरीत भएकोले बदर गरी प्रस्तुत मुद्दाबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदक प्रतिवादी मन बहादुर शाहीको यस अदालतमा परेको पुनरावेदन।

नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदकको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् अधिवक्ताद्वय श्री शेरबहादुर के.सी. र श्री रामचन्द्र पौडेलले प्रतिवादी मन बहादुर शाहीलाई पक्राउ गरिएको लागु औषध बरामद गरेको भनिएको गेष्ट हाउसको उक्त कोठामा यी प्रतिवादी बस्न जाँदा निज भन्दा अगाडिदेखि नै अन्य दुई जना मानिस बसिरहेका थिए। लागु औषध प्रतिवादीको संग साथबाट बरामद नभई टेबलमा राखिएको अवस्थामा बरामद भएको भनी बरामदी मुचुल्कामा नै उल्लेख भएको छ। यस अवस्थामा उक्त लागु औषध को कसको हो भन्ने कुराको यकिन गर्नुपर्नेमा सो कुराको यकिन गरिएको छैन। प्रतिवादीले अदालत समक्ष बयान गर्दा उक्त लागु औषध निजको नभई अन्य फरार भएका व्यक्तिहरुको हुन सक्छ भनी लेखाएको अवस्थामा सो लागु औषध यी प्रतिवादीकै हुन सक्छ भनी शंकाको भरमा पक्राउ गरी मुद्दा चलाइएको र प्रतिवादीलाई सजाय समेत गरिएको फैसला फौजदारी न्यायको मान्य सिद्धान्त समेतको प्रतिकूल हुँदा बदर गरी प्रतिवादी मन बहादुर शाहीले आरोपित कसूरबाट सफाई पाउनुपर्दछ भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो।

उपरोक्त बमोजिमको तथ्य एवं बहस जिकिर रहेको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागजात अध्ययन गरी हेर्दा पुनरावेदन अदालत पाटनबाट भएको फैसला मिलेको छ/छैन? पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ/सकदैन? सोही सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, प्रतिवादी मन बहादुर शाही बसेको होटलको कोठाबाट ५०० ग्राम लागु औषध अफिम बरामद भएको र प्रतिवादीको सो कार्य लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को खण्ड (घ) र (च) द्वारा निषेधित कार्य भएकोले प्रतिवादीलाई सोही ऐनको दफा १४(१)(छ)(३) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग दावी रहेकोमा प्रतिवादीले आरोपित कसूरमा अदालतमा इन्कार रही बयान गरेका छन्। प्रतिवादीले आरोपित कसूर गरेको ठहर गरी निजलाई १६ वर्ष कैद र रु. ९,००,०००।- जरिवाना हुने ठहर्‍याएको जिल्ला अदालतको फैसला उपर पुनरावेदन गर्दा

पुनरावेदन अदालत पाटनबाट पनि जिल्ला अदालतको फैसला सदर भएकोले सो उपर प्रतिवादीको यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको देखियो।

प्रतिवादी मन बहादुर शाही मिति २०६९।४।३० मा बसेको काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. २२ स्थित सनसाइन गेष्ट हाउसको कोठा नं. ४ को भित्र टि-टेबलमाथि कालो प्लाष्टिकको झोलामा प्याक गरी राखेको अवस्थामा अफिम जस्तो देखिन ५०० ग्राम पदार्थ फेला परेको भन्ने बरामदी मुचुल्काबाट देखिन्छ। सो बरामद पदार्थ परीक्षणको लागि केन्द्रीय प्रहरी विधि विज्ञान प्रयोगशालामा परीक्षण गर्न पठाउँदा त्यसमा अफिम पाइएको छ भनी सो प्रयोगशालाको मिति २०६९।५।१४ को मिसिल संलग्न पत्रबाट देखिन्छ। यसरी यी प्रतिवादी समेत बसेको कोठाबाट लागु औषध अफिम बरामद भएको तथ्यमा विवाद रहेन।

प्रतिवादी मन बहादुर शाहीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा निज बसेको कोठाको टेबलबाट लागू औषध अफिम बरामद भएको तथ्य स्वीकार गरेपनि सो लागू औषध निजको नभएको उल्लेख गरेका छन्। सनसाइन गेष्ट हाउस संचालन गर्दै आएको ज्ञानकुमारी गुरुङ्गले उक्त कोठा नं. ४ मा २०६९।४।२९ मा दुई जना व्यक्तिहरु आई बसेको र भोलिपल्ट सोही कोठामा बस्नी यी प्रतिवादी मन बहादुर शाही आएको र निज पहिले बसेका दुई जना मानिससँग कुराकानी समेत गरी बसेका थिए। प्रहरीले बरामद गरी लगेको लागु औषध निज पक्राउमा परेका मनबहादुर शाही तथा विष्णु के.सी. एवं निज विष्णुसँग आएका यकिन नाम थाहा नभएका व्यक्ति समेतको नै हो भनी अनुसन्धानको क्रममा कागज लेखाइदिएकी छन्। प्रहरीले प्रतिवादी मनबहादुर शाही बसेको कोठाबाट ५०० ग्राम लागु औषध बरामद गरी निजलाई प्रकाउ गरी लगेको हो भनी सिताशरण गौडेल, प्रतिशोध तिमिल्सिना र सुनिल तामाङ्गले घटना विवरण कागज लेखाइदिएका छन्। प्रतिवादी मन बहादुर शाही अदालतमा बयान गर्दा आरोपित कसूरमा इन्कार रहेका छन्। निजको सो इन्कारी बयानलाई समर्थन गर्दै निजको साक्षीले बकपत्र गरिदिएको देखिन्छ। प्रतवेदक, होटल संचालक समेतले अदालतमा आई बकपत्र गर्दा उक्त कोठामा अन्य दुई जना मानिस बसेका तर प्रहरी पक्राउ गर्न जाँदा मनबहादुर शाही मात्र कोठामा थिए। सो कोठाबाट ५०० ग्राम लागु औषध अफिम बरामद भएको भनी लेखाइदिएको देखिन्छ।



यसरी प्रतिवादी मन बहादुर शाही बसेको होटलको कोठाबाट लागु औषध बरामद भएको अवस्थामा सो लागु औषध निज प्रतिवादीको होइन भन्ने कुरा प्रमाणित गर्ने भार लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १२ बमोजिम निज प्रतिवादीको हुने देखिन्छ। निज बसेको कोठामा अन्य मानिसहरु बसेको भनी प्रतिवादीको एवं प्रतिवेदकहरुको भनाई व्यहोराबाट देखिएता पनि त्यसको कुनै विश्वसनीय प्रमाण मिसिल संलग्न रहेको देखिँदैन। प्रतिवेदकहरुको अदालतमा भएको बकपत्रबाट समेत प्रहरीले खानतलासी गर्न जाँदा कोठामा यी प्रतिवादी मात्र रहेको देखिन्छ। अन्य कोही व्यक्ति रहे भएको देखिँदैन। होटल संचालकले अनुसन्धानको क्रममा कागज गर्दा अन्य दुई जना व्यक्तिहरु संगै यी प्रतिवादीको कुराकानी भैरहेको हुँदा निजहरु एक अर्कालाई पहिले देखि नै चिनेको हुनुपर्दछ भनी लेखाएको देखिएको र सो लागु औषध यी प्रतिवादीको नभई अन्य पहिले बसेका व्यक्तिहरुको भएको भए कुनै चिनजान नै नभएको व्यक्तिको जिम्मामा त्यति ठुलो मात्राको लागु औषध छोडेर जानुपर्ने कुनै कारण देखिँदैन।

प्रतिवादीले यस अदालतमा पुनरावेदन गर्दा निजको साथबाट नभई निज बसेको कोठाबाट लागु औषध बरामद भएको सो लागु औषध निजको नभएको भनी जिकिर लिएको देखिन्छ। तर लागु औषध साथबाट बरामद हुनु भनेको हरेक अवस्थामा मानिसको गोजीबाट नै बरामद हुनुपर्दछ भन्ने जरुरी हुँदैन। प्रतिवादी आराम गर्ने भनेर होटलको कोठामा गएर बसेको अवस्थामा पनि लागु औषध निजको गोजीमा वा शरीरमा नै हुनुपर्ने बाध्यात्मक अवस्था रहँदैन। त्यस्तो बेलामा निजकै पहुँचमा (Domain) रहेको सो कोठामा निजले सजिलै राख्न सक्ने अवस्था रहन्छ। निजलाई प्रहरीले पक्राउ गर्दा सो कोठामा अरु कोही नभएको अवस्थामा सो लागु औषध अरु नै कुनै व्यक्तिको हो भनी मान्न मिल्दैन। यदि त्यो अवस्था हो भने त्यो प्रमाणित गर्ने भार पनि निजको नै हुने हुँदा प्रतिवादीको तर्फबाट त्यस्तो विश्वसनीय प्रमाण पेश भएको मिसिलबाट देखिँदैन। तसर्थ प्रतिवादीले आरोपित कसूरबाट सफाई पाउनुपर्दछ भनी निजको पुनरावेदन जिकिर एवं निजको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् अधिवक्ताहरुको बहस जिकिरसंग सहमत हुन सकिएन।

अब यी प्रतिवादीलाई हुने सजायको सन्दर्भमा हेर्दा, प्रतिवादी मन बहादुर शाहीको साथबाट ५०० ग्राम लागु औषध अफिम बरामद भएको देखिँदा निजको सो कार्य लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४(घ) र (च) बमोजिमको कसूर अपराध भएकोले सोही ऐनको दफा १४(१)(छ)(३) मा "एक सय ग्राम देखि माथि जतिसुकै

परीमाणको कारोवार गर्नेलाई पन्ध्र वर्ष देखि जन्मकैद र पाँच लाख देखि पच्चीस लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना हुने" व्यवस्था रहेको देखिन्छ। प्रतिवादीबाट बरामद भएको लागु औषधको मात्रा समेतलाई विचार गर्दा निज प्रतिवादीलाई १६ वर्ष कैद एवं रु. ९,००,०००।- जरिवाना हुने गरी भएको फैसला मनासिव नै देखिँदा परिवर्तन गरिरहनु परेन।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार, कारण एवं प्रमाणबाट प्रतिवादी मन बहादुर शाहीले ५०० ग्राम अफिम संचित गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीलाई लागु औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(३) बमोजिम १६ वर्ष कैद र रु. ९,००,०००।- जरिवाना हुने ठहर्‍याएको काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०७०।४।२९ को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार यस अदालतको अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: रामु शर्मा

कम्प्युटर टाईप गर्ने: रमेश आचार्य

इति सम्बत् २०७३ साल पौष महिना १ गते रोज ६ शुभम् ----- ।